«ВОСТ» լրագրին, որ այդ քաղաքի մի բնակիչ Ցիրուլովի ապգանունով նուիրեց 46.000 բուրլ Սիբիրի հանքատարածի կառուցման գործին։

—

«Русскій Курьеръ» լրագրին հնարաւոր է որ նիլիլիզմի մէջ կոխ պատահեց հրամանների և քրիստոնեաների մէջ։

—

Պետերբուրգի լրագիրները լսել են, որ կամ Խրիստոֆով կը նշանակվի Ներքին գործերի մինիստր, թէ կամ Լորիս-Մելիքով ուրիշ նշանաւորութիւն կը ստանայ։

—

«Голосъ» լսել է որ Կովկասեան վարչութիւնը խնդրում է կառավարութիւնից 100.000 բուրլ նպաստ մարդիկը ոչնչացնելու համար։

—

Ապրիլի 21-ին Ս. Պետերբուրգի նահանգական գաստարանը որոշեցրեց Տերենտիևի գիմումը, որ մեղադրվում էր ուսուցչուհի կրնոյից ազանգաւոր գանձարան մէջ։ Ցայտնի է որ դեռ 1847 թիւն Տերենտիևի ուրիշ չորս ազանգաւորների հետ միասին բանի մեկուսացման կոչած քաղաքում։

—

Մեզ պատմում են հետեւեալը։ Հաւատարի կամերգին ասել, Մեռնելի տակ, երբեմն հայաստանցի ազգաւոր կանայք ոգորութիւն էին խնդրում։ Մի թուրք խանութպան հայհոյեց այդ կանանց վատ խոսքերով։ Կանայք նեղացան և ինչ որ պատասխանեցին, այն ժամանակ թուրքը այնպէս խփեց խնդ կանանցից մէկին, որ նա գլխով պատին դիպչելով, ուշաթափ ընկաւ։ Հայ խանութպանները կանչեցին պոլիցիականին, բայց թուրքը խոյսի թող կոյաւ։ Հային նրան կորոցած գանել և տարան պոլիցիա։ Բայց չանցաւ մի տար բոպէ, թուրքին կրկին ազատեցին։ Նա կրկին նստեց իր խանութի առաջ և սկսեց ծաղրել հայերին։

ԱՐՏԱՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ՑՈՒՆԱՍՏԱՆ

—

Բերլինից «Köln. Zeit.» լրագրին հաղորդում են ապրիլի 23-ից։ Ամէնքից ըստացված տեղեկութիւնների համեմատ յունական միջնորդութեան մէջ խաղաղութեան կողմակիցները յաղթող հանդիսացան և այդ պատճառով յունական կառավարութեան հարցը կը լուծվի։ Կ. Պոլսի մէջ գեսպանները վճռել են, որ պետք է եւրոպական մանամաղովին յանձնվի գրիչ երկիրները Ցունաստանին տալը։ Խրատելու տեղը յանձնելու համար ժամանակ որոշվի։ Այդ տեղը առաջ մանամաղովը կը գրաւի և այնուհետև կը հրաւիրի յունական զորքերին։

«Standart» լրագրին Կ. Պոլսից հաղորդում են, որ ապրիլի 22-ին թիւրքաց կառավարութիւնը պետք է քննէր եւրոպական պետութիւնների գրութիւնը և երբեմն օրից յետոյ պատասխան տար։ Կարծում են, որ յունական կառավարութիւնը ուրախ կը լինէր, եթէ Բ. Դուռը մերժէր պետութիւնների առաջարկութիւնը, որովհետև այդ դեպքում Ցունաստանը կը գրաւէր եւրոպական հասարակական կարծիքի համակրութիւնը։ Հաւանական է, որ Բ. Դուռը այդպիսի սխալ չի անի։

«Polit. Corresp.» լրագրին հաղորդում են Աթէնքից, որ յունական միջնորդութիւնը արդէն պատրաստել է իր պատասխանը պետութիւնների երկրորդ գրութեանը, բայց նա դեռ ևս չէ յանձնված ամբարին։ Պատասխանի մէջ ասված է, որ յունական կառավարութիւնը ընդունում է պետութիւնների առաջարկութիւնները և ցանկանում է, որ գիջած երկիրները անյապաղ Ցունաստանին յանձնվեն և արտաքին գործեր արվեն թիւրքաց տիրապետութեան տակ մնացող Էպիրոսի յոյն ազգաբնակութեանը։ Ի նեղսոի առնելով, որ այդ հարցերի մասին դեռ բանակցութիւններ կը լինեն Կ. Պոլսի մէջ, յունական կառավարութիւնը կենտրոնացնում է իր զորքերը սահմանների մոտ։ Այլ ազգութիւններից հաղորդում են, որ յունական միջնորդութիւնը վճռել է չը պատասխանել պետութիւնների գրութիւնը մինչև տեղեկութիւն չը ստացվի այն արտօնութիւնների մասին, որոնց պէտք է ստանան Թիւրքիայի իշխանութեան տակ մնացող Էպիրոսի յոյն բնակիչները։

«Բէյլոսի» ընկերութիւնը հաղորդում են, որ Աթէնքի մէջ եղած օտար պետութիւնների բոլոր ներկայացուցիչները այցելել են կուսանգագրասին և տեղեկութիւն են ուսել այն յոյների մասին, որոնք մնում են թիւրքաց իշխանութեան տակ։ Նրանք հաւատացրին, որ այդ մարդկերանց վիճակը գրաւեցնում է պետութիւններին։ Այնուհետև կուսանգագրասը ասել է, որ նա ուսանելի պահանջներ չունի, միայն թէ կամենում է, որ գիջած երկիրները շուտով Ցունաստանին յանձնվեն։

«Daily News» լրագրին հաղորդում են Աթէնքից ապրիլի 24-ից։ Ազգաբնակութիւնը գրգռված է կառավարութեան դէմ այն պատճառով, որ նա համաձայնեց ընդունել ուելի պահպանելու դիրքերը, քան թէ պարզել էր Բերլինի կոնֆերենցիան։ Հասարակական կարծիքը հանգստացնելու համար կառավարութիւնը լոր է տարածում, որ նրա համաձայնութիւնը վերջնական չէ և որ բանակցութիւնները կարող են պատերազմով վերջանալ, որովհետև Բ. Դուռը կարող է չընդունել Ցունաստանի վերջնական պայմանները։ Պատերազմական միջոցները մեծ անբարեհաճութիւն էր նեղում զորքերի մէջ և, երբ միջոցների խարհուրդը չը կամեցաւ կատարել նրա պահանջները, մինիստրը ստիպված եղաւ հրաժարական տալ։ Ինչպէս երևում է Բ. Դուռն էլ բաւական չէ, որ գործը խաղաղութեամբ է վերջանում։ Թիւրքաց զորքերը Թէսալիայի մէջ անգամ օգնութիւն են ստանում, այնպէս որ նրանց թիւը այժմ հասնում է 44,000։

Ցունական կառավարութիւնը շարունակ պատերազմական պատրաստութիւններ է անում։ Նրանում մի քանի գրահագիր նաւեր են պատուիրած, որոնք կարճ ժամանակի մէջ պէտք է պատրաստ լինեն։

ԱՄԵՐԻԿԱՅԻ ԹԻՒՐԳԻԱՅՈՒՄ

—

Սպանիայի շրջանակներում պատահող ուսուցութիւնների մասին «Polit. Corresp.» լրագրին գրում են։ Ապրիլի 7-ին անգլիացի Սուսերի յոյն ուսուցիչներից յափշտակվեցաւ մասին յայտնվեցան հետաքրքիր մանրամասնները։ Հրացաններով, սուրներով և օրերով զինաւորված մօտ 50 ուսուցիչներ մտան Սուսերի տան իշխող դիւղի մէջ, որ Սալոնիկից 18 ժամվայ ճանապարհի հեռաւորութեան վրա է գտնվում և բանեցին նրան, իր տնեցիները և փոքրիկ ազգիկան։ Հարեան տան մէջ եղած փախիստ գաղտաբնները չը կարողացան իր ժամանակին օգնութիւն հասցնել։ Այնուհետև ուսուցիչները ուղեւորվեցան Նիգրիից Սատիրաս և երեք ժամ ճանապարհորդութիւնից յետոյ իրանց գոնների հետ հանգստացան մի բարձրաւանդակի վրա, որտեղ նրանց հետ միացան 100—200 զինաւորված մարդիկ, որոնցից շատերը խօսում էին ոչ թէ միայն յունարէն, այլ և իտալերէն և անգլիերէն։ Այնտեղ նրանք սրբեցին Սուսերի տնեցիները և երեքշաբթի այն պայմանով, որ կինը 15,000 թիւրքաց լիրա փրկագին ուղարկի տան և հինգ օրվայ ընթացքում Սուսերին ազատելու համար։ Ազգումելի կինը խնդրեց բոլորը յայտնեց անգլիական հիւպատոսին Սալոնիկի մէջ, որ իր կողմից հնարաւոր անգլիական կառավարութիւնը, բայց սա մինչև այժմ ոչինչ կարգադրութիւն չէ արել։ Ցունական կառավարութիւնը իր հիւպատոսին Սալոնիկի մէջ պատուիրեց բոլոր միջոցները գործ դնել Սուսերին ազատելու համար։ Խոսպէս Սուսերի հետ պատահած անցքը միակ չէ։ Սալոնիկի շրջանակներում ուսուցութիւնները հետզհետէ մեծ չափերով են կատարվում։ Մի կողմից նրանք քաղաքական նպատակներով են կատարվում, միւս կողմից նրանց նպատակը գրամական հաշիւներն են։ Սրինակ ապրիլի 8-ին տարբ Նիկոլայի գիւղում ուսուցիչները ստանալ էին մի հոր և նրա երեխային։ Գիւղը պատգամաւորներ ուղարկեց վալիի մօտ և օգնութիւն խնդրեց, ասելով, որ հարուստ գէպքում բնակիչները ստիպված կը լինեն գաղթել։ Բացի այդ կարանթինների մէջ բնակիչները մի երեխայ յափշտակեցին և յետ ուղարկեցին հորը չափազանց յուզակիված և ջնասված, որովհետև հայրը անխարդ էր եղել վճարել երեխային ազատելու համար 400 թիւրքաց լիրա։ Շատ անգամ ուսուցիչները ստիպում են փոքր գիւղերի բնակիչներին իրանց հետ միասնել, այնու ամենայնիւ ուսուցիչների խոսքով թիւը 300 ուելի չէ։ Նրանց գլխաւոր գործարանները Գլիմպ և Գոլտոնշն են։ Ամբողջ երկիրը նրանք երկիւղի մէջ են պահում և գրա պատճառներն են վալիի թուլութիւնը, թիւրքաց կառավարութեան անգործութիւնը, գորքերի և փողի պակասութիւնը և մասամբ քաղաքական շփոթները և անկարգութիւնները։

ՖՐԱՆՍԻԱ

—

Լրագրների մէջ կարդում ենք հետաքրքիր տեղեկութիւններ։ Ֆրանսիական զորքերը Ցունիսի մէջ առաջանում են երեք բաժիններով և գիտաւորութիւն ունեն շրջապատել կրուիրների բռնած լեռնային ամրացած գիրքը։ Երբ Ֆրանսիական նաւատորմը հասաւ Տարաբա կղզուն, յայտնվեցաւ, որ այդ կղզին գրաւված է մի քանի հազար կրուիրներից և Ցունիսի զորքերից։ Նաւատորմի հրամանատարը իրան առած հրամանների համեմատ պահանջեց, որ առանցքները միանան ֆրանսիացիների հետ, կրուիրների դէմ ընդհանուր ոյժերով գործելու համար, բայց Ցունիսի զորքերի հրամանատարը յայտնեց, որ նա թոյլ չի տայ ֆրանսիացիներին ոտ իջնել մինչև նրան ուժով չը ստիպեն։ Ֆրանսիական ծովակալը, ոչինչ հրամանագրի չունենալով առանձնացիների այդպիսի մերժման մասին, ստիպված էր վերադառնալ Բոնա նաւահանգիստը։ Ցունիսցիների հետևանքից յետոյ ֆրանսիացիները առանց կուիր գրաւելու կղզին։

Հարաւային Աֆրիկայի մէջ շարժումներ է նկատվում։ Ցեղական բնակիչները ոգեշնչեցին մի ֆրանսիական օֆիցերին։ Դեռ ևս մանրամասն տեղեկութիւններ չեն ստացվել, որպէս զի հարկի լինէր դատել այդ շարժման չափերի մասին, բայց այնու ամենայնիւ ֆրանսիական կառավարութիւնը հրամայել է շտապցնել տեղական զորքերի թիւը։

«Standart» լրագրի թղթակիցը գրում է հետևեալը ֆրանսիական բանակից։ Լուսնի մանապարհը անցնում է ամպաւոր լեռների վրա։ Երկիրը բոլորովին մշակված չէ։ Թաուէլ-Ալուի շրջապատված է լեռներով, որոնցից երևում են Ցունիսը և կրուիրների բռնածը։ Կարծում են, որ կրուիրների թիւը 15,000 է հասնում։ Ֆրանսիական զորքերի գանգաղ գործողութիւնները Ցունիսի դէմ մեկնվում են նրանով, որ ֆրանսիական կառավարութիւնը չէ կամենում անբարեհաճութեան առիթ տալ խաղաղասէր և Անգլիային, որոնք չեն համակրում Ֆրանսիայի քաղաքականութեանը Ցունիսի վերաբերութեամբ։ Ֆրանսիացիների գրաւումը այս դեպքում մանաւանդ իրաւացի է այն պատճառով, որ Բ. Դրան բռնակները Ցունիսի բէյին պաշտպանելու համար ներքաշված են Անգլիայից և Իտալիայից։

Գամբետտայի Բելվիլի ընտրողները հրաւիրեցին նրան այդ քաղաքը, որտեղ նա մի ճառ կարդասանի և կը բացատրի իր ընտրողներին իր գործունէութեան եղանակը դատաւորների ժողովի մէջ։

ՆԱՄԱԿ ԹԻՒՐԳԻԱՅԻՑ

—

Կ. Պոլիս, 18 ապրիլի

Ընդհանուր եմ երկար լռութիւնս «Մշակի» մէջ դադարեալ նորանով, թէպէտ պատասխանութիւն եմ համարում գրագրել ու գրագրեցնել ստանալի և այդ անգի հայ հասարակութեան ուշադրութիւնը։ Կ. Պոլիս դալու օրից ի վեր թեև յաջողվել է այնչափ անգեկութիւններ տանել Թիւրքիայի ներքին քաղաքականութեան ու հասարակական կացութիւնների վրա, որ կարելի է նրանք ունենալ մի ամբողջ քաղաքական ուսումնասիրութեան համար, բայց այդ ամենի վրա խոսք հենց առաջին օրից ամենին գուր և ապարդիւն գանելով, նախապատրաստ։ Համարելի խոսել միայն այն նիւթերի վրա, որոնց վերաբերմամբ ազգի մեծամասնութիւնը կարող է մի իրական բան ուսանել հայրենիքի բարեկեցութեան համար։ Կ. ստանալ բերանները տարիներով բացած ու նեղքերը ծածած Սայիդ փաշայի հետ պատրաստի անակնկալութեան, այն ինչի հետ պ. Ա. Ջեբաքի խոսակցութեան և այլն այդպիսի անվերջ բարերին նայելու։ Փաստաբանական գործով թող դրոր վեն նորա, որոնք յանձն են առել և որոնց յատուկ պարտաւորութիւնն է այդ գործով զբաղվելը, իսկ ամբողջ ազգը թող իր գործը կատարի և իր կարգադրածը անել հայրենեաց կենսական պահանջների վերաբերմամբ, որով նա ուելի բան յաջողացրած կը լինի, քան թէ նաև Բերլինի 61 երրորդ յոդուածի թեկուսա ու հանգամանալի բացատրութեամբ։ Ահա հենց այդպիսի մի իրական գործ կատարելու համար Կ. Պոլսի բարեթիւ գործիչները այնչափ սիրով ու մաղդ բիանցքի մէջ են, որ ոչ իրանք են մի բան անում և ոչ էլ մեզ մի մարդասիրի բան կատարելու հանգանել իրանց օգնելու համար։ Ընդհանրապես պրսանցին այնչափ սիրում է լսել գրդռել լուրերով ու զանազան քաղաքական թեորիներով ժամանակ անցնել, որ գուցէ դժուար կը գանվի այսուհետ մի ասուն, մի մարդ, որը իր բուսաց երկու երրորդական մասը չը կորցնի որ թեչ, այն թեչ փաղանցի մանանաց կենցաղի ու բանաձևական թեորիզացիների պատճառով։ Մի կուզէր ասուցել ասածս ճշմարտութիւնը։ Փոր ասէք որը ուզէք այս անգի հայ կամ ասոր մի բարդիներից. նորա բոլորն էլ գրեթէ միայն և նի պարապվում են լոկ լուրեր հաղորդելով։ Ոչ մի ասուցած լուրերի վրա ապրելու կամ ոչ թէ ասուցած լուրերի վրա ապրելու կամ ոչ և իսկ մի պիտանի մանամանդներ անելով ու գործնական թեորիաներ ասելով։ Հայասանցի այսչափ բերքեր կը բերեն ասուցել. վանից կամ ուրիշ կողմերից այսչափ ուշադրութիւն ու այնքան անասնեներ կը ասանեն անգլիացիք Ասիայում ու Բաթիրասայ կուսանգանը այնանգ նորա անասնները ասենելու ու Հայաստանի արդիականութիւնը ուշադրացնելու համար, ամէ այդպիսի բանների վրա ուշադրութիւն դարձնեցը. ասենքն էլ պարապվում են միայն գանազան Ազգերի և վալիների պատմութիւններով ու բնաբրանութեամբ. ասենքն էլ միայն ամբողջ օրը պատասխանութիւններ ու շարադրութիւններ են անում, և մինանց ու մեզ ևս լոկ ցեղագրական լուրերով կերակրում։

Նոյն պատասխանի բնաւորութիւնը ու ընթացքը գուցէ կը տեսնէք և այն բոլոր յաջողութիւնների մէջ, որոնց մեր ազգն ու հասարակութիւնը ունի ամենայն ժամանակ։ Մի ցանկալի ընկերութիւնը ունի ամենայն ինչ ունենալ և գանանց ընկերութիւնները։ Ամենքն էլ մի բան յաջողացնելու. ասենքն պարանոցը համարում են քաջերները. գիտնականները յաջողանք. մանի յաջողանք բոլորնելը. գանազան դիւանները, ասանեանները. մանանաժողովները, անարդեն, փարչանները ու ընդհանուր ժողովները կազմելը. մեր խնամութիւնը. մեր փոխանակութիւնը, մեր խանութանութիւնը. ասելը. (ասիարան). (բոյս). (տարեկան). (երկիր). կուլելը և այլն այսպիսի փարթամ ու գեղեցիկ բաներ անելը։ Այս բոլորը պատրաստ. հանցոյց ասանք արդեանները։

Գուցէ ասարի է. որ այսչափ մեծաշուք ապրանքներ է կատարում Կ. Պոլսի հայոց ազգային ժողովը. այսչափ հանդարտութիւն անում